

Restaurering och kompletterande åtgärder inom Ströms Vattudals vattensystem.

Länsstyrelsen Jämtland. 010-225 30 00. jamtland@lansstyrelsen.se

Ströms Vattudals huvudfåra samt prioriterade biflöden

Strömsund, Krokoms och Ragunda kommun. HARO 38.

Projektområde

Ströms Vattudal

Ströms Vattudals vattensystem har sin upprinnelse i det norra gränsområdet mellan Jämtland och Norge. Vattensystemet är till ytan det största i Jämtland och det sträcker sig enda från källorna i fjällen via flera stora sjöar (Stora-Blåsjön, Jormsjön, Kvarnbergsvattnet och Fågelsjön) som är kraftigt påverkade av vattenreglering för kraftändamål, ner till Russfjärden i Strömsund för att sedan bilda Faxälven och Vängelälven. Längs hela denna sträcka så ansluter flertalet vattendrag (som kommer från relativt stora sjösystem) både norr och söder om huvudfåran i vattensystemet.

Flera av källflödena uppe i Frostviken (Ankarälven, Lejarälven, Väktarån, Vallån, Lerdalsälven och Jougdån) är Natura 2000 objekt. Även flera biflöden och strömmar är klassade som särskilt värdefulla vatten både på grund av storvuxna öringstammar (Jormsjön, Muruån, Bågede och Svaningsån), strömlökande rödingstammar (Jormsjön/Blåsjöälven) och på grund av dess höga naturvärden (Hällingsån, Sågån, Risedeån, Storån och Svaningsåns upprinnelseområde).

Många arter i Vattudalen med biflöden ger sin del i ett levande vattensystem. Fiskbeståndet i de få strömmar som finns kvar i huvudfåran och i de övriga vattendragen i systemet domineras av öring och

harr. Även habitatarten stensimpa (*Cottus gobio*) förekommer, dock så har den inte varit föremål för några riktade undersökningar. En storvuxen öringpopulation existerar inom flera av systemets sjöar och i några av de älvsträckor och biflöden som finns kvar. Fiskarna kan förknippas med höga värden både ur faunavårdssynpunkt och för sportfisket. I vattensystemets sjöar, sel och övriga mer lugnfyttade partier tillkommer röding, gädda, abborre, mört, sik och lake. Flera av de mindre vattendragen erbjuder även en god livsmiljö för flodpärlmussla, däggdjur och fåglar. Bävern och uttern har länge haft en livskraftig population i vattensystemet.

De lokala fiskevårdsområdesföreningarna har en av nyckelrollerna i vattenområdet som helhet. Dessa ingår i en förvaltningsstruktur som behövs för att tillgodose behovet av juridisk rättskraft. Samtidigt är de väl avgränsade ur ett fiske- och naturvårdsperspektiv i vattensystemet. Där finns ett stort engagemang i fiske- och allmänna bevarandefrågor i och kring vattnen – samtidigt som vattenresurserna utgör en viktig utvecklingsfaktor i glesbygd.

Nästan hela vattensystemet har varit påverkat av rensningar under flottningsepoken. Verksamheten har orsakat förändrad morfologi och förändrade flödesförhållanden. Biotopvårdsåtgärder har genomförts på en del av sträckorna för att restaurera skadorna som flottningsresningen orsakat. Men mycket arbete återstår i biflöden och i huvudfåran.

Huvudfåra	Biflöden
<i>Bågedeforsen</i>	<i>Storån</i>
<i>Faxälven</i>	<i>Risedeån</i>
<i>Junsterforsen</i>	<i>Jougdån</i>
<i>Blåsjöälven</i>	<i>Kvarnån</i>
<i>Ankarälven</i>	<i>Länglingsån</i>
	<i>Vallån</i>
	<i>Harrsjöån</i>
	<i>Lillsjönoret/Kanalen</i>
	<i>Lövökvisseln</i>
	<i>Kvarnån (Fångsjön)</i>
	<i>Edesån</i>
	<i>Renån</i>
	<i>Russvattenån</i>
	<i>Svanavattenån</i>
	<i>Lillbyvattenbäcken</i>
	<i>Klövån</i>
	<i>Allån</i>
	<i>Spjutån</i>
	<i>Kvarnvattenbäcken</i>
	<i>Fiskån</i>
	<i>Svaningsåsystemet</i>
	<i>Sågån</i>
	<i>Fågelvattenån</i>
	<i>Hillsandån</i>
	<i>Muruån</i>
	<i>Björkvattsån</i>

Orsak till åtgärder

Den fysiska påverkan på vattendragen i Ströms Vattudals vattensystem härrör, förutom den reglering som finns för vattenkraftändamål, från historiska lämningar från flottningsepoken, vilket påverkar vattendragens hydromorfologi. Dammar utgör hinder för vattenlevande djur och rensningar och rätningar har påverkat morfologin och även inneburit minskad kontakt med svämplan och sämre livsmiljöer för många vattenlevande organismer. På många håll har även sidofåror stängts med ledarmar av sten och andra konstruktioner för att underlätta för timrets färd. Avsaknad av sidofåror kan ofta resultera i förlust av viktiga uppväxtmiljöer för fisk eftersom de i många fall utgörs av mindre och grundare strömvattenmiljöer med lagom vattenhastighet.

Vad vi vill förbättra

Vi vill i möjligaste mån förbättra hydromorfologin på de sträckor som är påverkade av rensningar och rätningar. Stenar och block återförs till vattendragen, lekbottnar återskapas och avstängda sidofåror återöppnas. Variationsrika miljöer återskapas i vattendragen och lämpliga livsmiljöer för fiskar och andra vattenlevande organismer uppkommer.

Det är också aktuellt att tillföra lekgrus för fisk på de platser där detta är en bristvara sedan flottledsrensningarna. Målet är att förbättra statusen på relevanta parametrar inom morfologi och i vissa fall konnektivitet för att möjliggöra att gällande miljö kvalitetsnormer ska kunna uppnås och följas i de berörda vattenförekomsterna. Vi förväntar oss att åtgärderna skapar bättre livsmiljöer för vattenlevande organismer och varaktiga geomorfologiska processer. Syftet är också att återställa och upprätthålla gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som enligt Art- och habitatdirektivet utgjort grund för Ankarälven, Lejarälven, Väktarån, Vallån, Lerdalsälven och Jougdån att ingå i nätverket Natura 2000.

Planerade åtgärder och aktiviteter

I planeringsarbetet ingår att förankra åtgärder och söka nödvändiga tillstånd. Utformningen av de faktiska åtgärderna kommer att avvägas mot andra intressen.

De aktiviteter som planeras är i huvudsak;

- Inventering och detaljprojektering av åtgärder.
- Inhämtande av nödvändiga tillstånd.
- Återställning av vattendragens form, substrat och strukturer på utvalda avsnitt.
- Konnektivitetsåtgärder vid dammar och vägtrummor.

Planerad uppföljning

Åtgärderna kommer att följas upp med drönarfotografering, elprovfiske, snorkelinventering och inventering av förändringar i morfologin.

I samverkan med

Projektet utförs i samarbete med berörda fiskevårdsområden.

Länkar